

Bijdrage aan de presentatie van de Kleine en Grote Catechismus van dr. B. Wentzel,
in de Bergkerk te Den Haag op 10 november 2012

Tweeërlei opstanding in en na de gevangenis
Geloofskennis: inwijding in hoopvol leven

Hartelijk dank, Ben en Trudy, voor de eervolle uitnodiging te spreken bij de presentatie van de Kleine en Grote Protestantse Catechismus van jouw hand

Ik spreek hier vandaag vanuit mijn ervaring uit de wereld van gevangenis en gevangenen. Daar achter de muren komen wij in de praktijk alle grote thema's tegen uit de christelijke theologie. Ik heb jou, Ben, altijd als betrokken ervaren bij het werk van het gevangenispastoraat. Ik herinner me een bezoek van jou met leerlingen van de bijbelschool aan het Huis van Bewaring, het Oranjehotel, aan de van Alkemadelaan. En daarna aan de ex-gedetineerden die woonden in het Exodushuis aan de Frankenslag. Daarvoor bezocht je ook al ons pioniersproject in Den Haag project, de kelder onder het flatgebouw, waar we met Exodus begonnen.

Zelf ben ik een gereformeerde jongen. Op catechisatie leerde ik de Heidelbergse catechismus uit het hoofd. Ik ben opgeleid in de degelijkheid van de gereformeerde theologie. Pas veel later in de gevangeniskerk ging ik mij de kracht beseffen van Zondag 1, die ik eerder eigenlijk nooit diep tot mezelf had laten doordringen. Dat zal ook wel komen omdat we op te jonge leeftijd te zware godsdienstige kost te verwerken gekregen. 'Wat is uw enige troost in leven en sterven?' En dan het antwoord: 'dat ik niet mijzelf maar mijn getrouwe zaligmaker Jezus Christus eigendom ben.' Achter de muren van de toen zwaarste gevangenis van Nederland aan de Pompstationsweg ging ik beseffen wat het betekent dat je als je als mens van alles ontdaan bent, niet het eigendom bent van de Officier van Justitie, of van de gevangenisdirecteur, maar dat er Iemand is in wiens hand jouw bestaan verankerd is.

In mijn toespraak geen doorwrochte theologie – daar hebben we jou voor, Ben – maar meer een paar impressies hoe ik in diepe gebrokenheid theologische thema's in hun actualiteit voor het concrete bestaan ben gaan verstaan.

In de gevangenis ben ik dieper gaan geloven. De grondtonen van het christelijk geloof zijn er met mijzelf verweven geraakt. Het christelijk geloof is verticaal. Het geeft antwoord op onze diepste persoonlijke levensvragen (pijn, schuld, verdriet, vervlogen dromen, achtergesteld zijn, verlies, verlangen naar toekomst, zin van het leven). En het christelijk geloof is horizontaal. Het schept uitzicht op het goede leven. Het geeft richting. Je bent een waardevol mens. Je mag aan jezelf toekomen, maar je bent ook geschapen in relatie met anderen en met de Ander met een hoofdletter, en met de schepping als geheel. Het christelijk geloof leert ons dat we op aarde thuis mogen zijn bij God, bij onszelf, en in de wereld die we bewonen. En dat er altijd een nieuw begin mogelijk is, hoe ons leven ook loopt. God houdt het met ons uit als niemand het meer met ons uthoudt.

Die verdieping van mijn persoonlijk geloof begon eigenlijk al direct in 1979 toen ik in het huis van bewaring in 's-Hertogenbosch begon.

Een van mijn eerste contacten was met Carlo, een man die ervan verdacht werd zijn vrouw te hebben vermoord. Hij had drie kinderen, van 8, 14 en 17 jaar oud. Ze wilden niets meer met hem te maken hebben. Carlo was radeloos en hij wilde van de bovenste ring van het huis van bewaring afspringen om een eind aan zijn leven te maken. Het was heel dubbel, want hij bleef ook

ontkennen dat hij het zelf gedaan had. Alles wat erover bekend was duidde er echter op dat hij zijn vrouw zelf om het leven had gebracht. Maar dat is niet bespreekbaar als iemand ontkent.

Als hij bij mij was, hielp ik hem zijn gevoelens te uiten en te praten over wat er in hem omging en huilde hij veel. Ik probeerde hem te troosten. Ik was zijn enige contact, want hij kreeg geen enkel bezoek. Iedere zondag was hij trouw in de kerk.

Door de week hield hij zich bezig met het maken van kruisen van kleine stukjes hout uit de werkzaal.

Ik kon me goed voorstellen dat hij een einde aan zijn leven wilde maken: de wanhoop die je voelt om zoiets onherstelbaars dat is gebeurd!

Zijn situatie bepaalde mij ook sterk bij mijzelf. Wat me alsmaar bezighield was dat een gewoon mens, niet een monster, maar een man als ikzelf, zoiets kon doen. En ik voelde: wat hij kan, kan ik dus ook. De grens tussen hem en mij is flinterdun. Ik zag ineens heel scherp dat de toekomst blokkeren en onherstelbaar je eigen leven verduisteren, een met de mens gegeven werkelijkheid is. Voor mij ontstond in die ontmoeting met hem een persoonlijke levensvraag. Als je je eigen leven zo onherstelbaar verwoest hebt, is er dan ergens nog iets om je aan vast te houden? Waar vind je dan nog grond onder je voeten om te overleven?

In die ontmoetingen met Carlo ontstond voor mij heel duidelijk het besef dat er geen 'wij' en 'zij' bestaat, maar dat ieder mens uiteindelijk alleen kan overleven en een toekomst kan hebben als hij beseft dat hem het leven van God uit geschonken wordt.

Carlo werd veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf.

(uit: *Een misdadiger is meer dan zijn delict*, Jan Eerbeek 2009)

Wij leven in een gesecculariseerde samenleving. Dat is jou een grote zorg. En deze zorg deel ik met jou. We moeten het aan de andere kant ook niet overdrijven en het al helemaal niet over onszelf afroepen.

De kerken verliezen veel leden. Aan de andere kant zijn er ook weer kerken en gemeenschappen die een grote aantrekkingskracht hebben. Je hebt zelf de City Life Church hier in Den Haag beschreven in het Centraal Weekblad. En er zijn 1.3 miljoen christenmigranten in Nederland. De moslims en de hindoes ervaar ik als bondgenoten om de plaats van religie in onze samenleving en in de publieke ruimte overeind te houden.

En de kerken zijn ieder weekend open, van Noord Groningen tot Zuid Limburg, op de meeste plaatsen met meerdere vestigingen tegelijk. Mensen kunnen daar de vreugde van het leven delen, of ze kunnen er terecht als ze vermoeid en belast zijn. De kerken vervullen nog steeds een heel grote maatschappelijke functie in pastoraat en diaconaat. In de gevangenis zitten de kerken iedere week vol. Zo, dat moest er even uit!

In de gevangenis heb ik heel veel geloof gezien. De religieuze geestelijke verzorging van protestanten, katholieken, moslims, hindoes, Joden, hebben gezamenlijk zo'n 85% van de formatie. RK en Prot met de oosters-orthodoxen samen zo'n 53%. Veel christelijk gelovigen dus, ook in de gevangenis. Meestal buiten geen trouwe kerkgangers, maar in de gevangenis wel iedere zondag bij de pastor of de dominee.

Waar komt dat geloof in de gevangenis vandaan? Komt dat door de koffie en de koekjes en na afloop van de kerkdienst? Dat zeker ook. En daar is niks mis mee, want het gaat in het geloof om gemeenschap met elkaar, om delen. Maar het komt vooral uit de situatie zelf op. Als je van alles ontdaan bent, alle schone schijn is weggefallen, alleen aan jezelf overgeleverd, dan

raad je vanzelf overtuigd van waar het echt op aan komt. De meeste gedetineerden, blijkt uit onderzoeken, zijn op zoek naar een persoonlijk God. In de gevangenis kom je, anders dan op het hockeyveld of de après ski, weinig 'ietsisten' tegen. Met een gevoel dat er ergens wel iets bestaat, kom je niet veel verder als je met niet meer te herstellen brokken zit van je eigen leven en het leven van andere mensen. Als je alle geboden die er zijn tegelijk hebt overtreden.

Op kunnen staan in het leven. Dat is een menselijk verlangen. Dat menselijk verlangen heb ik concreet gezien waar mensen hun eigen leven en dat van anderen hebben geruïneerd. Om dat verlangen gaat het in ons christelijk geloof. Het gaat in ons christelijk geloof om opstaan uit alle dodelijke wanhopigheid en uit de dood. Het gaat om toekomst zien in het hier en nu en over de grens van de dood heen.

Op kunnen staan, herstel van het leven, dat is het thema van mijn verhaal. Daar zitten vijf kernpunten in. De eerste drie komen uit Marcus 2, de genezing van een verlamde.

1. Herstel van het leven, van onszelf en van anderen, begint bij onszelf. Mijn geloof, ons geloof is een essentieel beginpunt van herstel. Geloven is wezenlijk voor de voortgang van ons bestaan.

Wat we doen in de kerk is van grote persoonlijke en maatschappelijke betekenis. Het herstel, de voortgang en ontplooiing van het leven wordt er gediend. We zien dat in Marcus 2 en het wordt door Jezus bevestigd.

Jezus is in een stampvolle ruimte. Vier mannen dragen een verlamde, liggend op een matras, naar Hem toe. Als je daar even op inzoomt, kan daar van alles aan de hand zijn. Er kan zoveel aan de hand zijn met die man, dat er helemaal niets gebeurt.

Is die man wel zo afhankelijk als het lijkt? Kan hij helemaal niets meer zelf? Heeft hij zichzelf misschien helemaal geïdentificeerd met z'n verlamming?

Die dragers beginnen hem voort te slepen.

En je kunt je onderweg een lichte irritatie voorstellen, dat hij misschien zelf ook wel een beetje zou kunnen meebewegen. Is de man gehospitaliseerd? 'Heeft hij eigenlijk wel zelf een hulpvraag?' zou een hulpverlener vandaag als eerste uitroepen. Wie weet hebben ze allemaal wel hun argumenten om niets te doen. Alles bij deze man te laten zoals het is. Mensen kunnen mensen opgeven. Maar er is bij hen een grote urgentie. Waarom? Omdat Jezus in de buurt is en Hij als grote Heelmeester wordt gezien.

Bijzonder is wat we die mannen zien doen. Als ze niet door de voordeur kunnen, gaan ze door het dak. Door roeien en ruiten gaan, zouden we vandaag zeggen. Of: als het niet linksom kan, dan rechtsom. Of: als het niet kan zoals het moet, dan moet het maar zoals het kan. Pastoraat is niet alleen reflectie over het bestaan in een gemakkelijke stoel, maar de pastor moet ook z'n plaats innemen in de hulpverlening om openingen te forceren waar alle hulpverlening gesloten blijft. Ik zou daar een boek over kunnen schrijven.

Ze brengen hem tot Jezus. Jezus is het hart van ons geloof. 'Zijn naam is het die onze wonden heelt en ons met manna spijst, die onze dood en zonde deelt en onze vrees verdrijft', dicht Willem Barnard.

En dan staat er iets heel bijzonders: En daar Jezus hun gelóóf zag.... 'En daar Jezus hun geloof zag zei hij tot de verlamde: 'Kind, uw zonden worden vergeven.' Het geloof van de dragers is het begin van de genezing van de verlamde. 'Zij hebben meer geloof in jou, dan jij geloof in jezelf hebt', zei een ex-gedetineerde eens over de nazorgbegeleiding van Exodus.

Kind, uw zonden worden u vergeven, zegt Jezus. Dat is het tweede punt wat nodig is in het herstelproces. In het weer helemaal kunnen opengaan naar het leven toe. Er staat niet dat die verlamming iets met zijn zonden te maken heeft. Maar Jezus beseft wel dat echte genezing

van binnen én van buiten moet plaatsvinden. Dat heb ik ook gezien in de gevangenis. Mensen kunnen gevangen zitten in een totale verlamming.

In die verlamming kan van alles en nog wat door elkaar heenlopen. Eigen schuld en schuld van anderen en een combinatie daarvan. Je levensloop kan uitmonden in een volstreekte bewegingloosheid. Er is geen enkele ontwikkeling meer. En al helemaal geen geloof meer in hen bij anderen. Alles blijft bij het oude. Er kan in iemands leven, in je eigen leven, sprake zijn van een diepe verlorenheid. Je bent verloren voor de toekomst, bij het leven al. Je kunt verloren zijn in van alles en nog wat: in je schuld, in het materiële. Er komt niks meer uit.

Bij gedetineerden is om opnieuw te beginnen, om op te staan, het aanleren van nieuw gedrag, een nieuwe levensstijl, heel hard nodig. Maar wat allereerst nodig is, is genezing diep van binnen. Genezing diep van binnen hebben we allemaal van tijd tot tijd nodig. Daarom komen we samen van zondag tot zondag op de morgen van de verrijzenis. We zien onszelf in het licht van Gods liefde.

We kunnen opademen bij de genadeverklaring en de vergeving van de zonden. We kunnen een nieuw begin maken. We worden opgetild tot een nieuw bestaan. We krijgen grond onder onze voeten. We worden bij de hand genomen om mee te gaan doen de wereld bewoonbaar te maken.

Het oude is voorbijgegaan

In een wit gewaad stond Phidelio voorin de kerk om gedoopt te worden, in een bassin vol met water. Toen hem de doopvragen werden gesteld, keek hij recht de kerk in en zei vol overtuiging: 'Jawel!'

Toen ik hem voor het eerst ontmoette was hij drieëntwintig jaar: een zwaar verslaafde jonge man. Hij ging uit stelen om aan zijn dope te komen. Hij was met goud behangen. Als hij naar je lachte blink het goud je tegemoet. En om z'n hals een gouden ketting met een groot gouden kruis eraan. Hij kon haast niet meer rechtop lopen van al dat goud.

Hij zat altijd in de kerk en in de gespreksgroep. Ook kwam hij iedere week een keer langs voor een gesprek. Phidelio was altijd heel luidruchtig, maar ook heel betrokken.

Vol met plannen om als hij vrijkwam iets van zijn leven te gaan maken. 'Nooit meer de bajes in, dominee! Maar iets opbouwen voor mezelf.' Ik was ervan overtuigd dat hij dat ook wilde. Maar toen hij buiten kwam, viel hij al snel weer terug in zijn oude gedrag, en hij kwam weer terug in het huis van bewaring. Zo ging hij 'gevangenis in en gevangenis uit', meer dan twintig jaar lang. Zijn ouders, die hem altijd bleven steunen, vonden het vreselijk. In welke gevangenis hij ook zat, Phidelio bleef door de jaren heen altijd contact met mij houden.

Zo'n twee jaar geleden belde Phidelio mij op. Hij vertelde mij dat hij was opgenomen in een begeleidwonenproject voor ex-gedetineerden. En dat het goed met hem ging. 'Het is wel afzien, maar ik wil nooit meer terug in dat oude leven'.

Toen hij me weer een keer belde zei hij me dat hij gedoopt zou worden in een kerk in Apeldoorn. En hij nodigde me uit om daarbij aanwezig te zijn. 'Ik heb een keuze gemaakt', zei hij, 'en daar wil ik ook voor uitkomen. Ik wil nooit meer terug in dat oude leven.'

Toen hij gedoopt werd, was de kerk stampvol. Er waren zeker vijftig mensen speciaal voor hem gekomen: familie, bewoners en begeleiders uit het woonproject en de mensen bij wie hij werkervaring had opgedaan. Het ontroerde me diep toen ik hem daar uit dat water omhoog zag komen. Ik zag zijn hele geschiedenis aan me voorbijgaan: ondergang en weer een beetje opstaan, terugval, verslaving, inbreken, z'n ouders. Dat oude woord over Jezus schoot me zomaar te binnen: 'Zo is dan wie in Christus is een nieuwe schepping: het oude is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen (2 Cor. 5:17). Het oude leven is voorbijgegaan en het nieuwe is gekomen. Dat is wat geen mens kan zeggen over de zwarte bladzijden van zijn eigen geschiedenis. Dat is wat geen psycholoog of psychiater of welke hulpverlener ook je kan geven. Een volstrekt nieuwe levenssituatie scheppen kan alleen God: Hij bevrijdt je van waar je in gevangen zit en geeft je nieuw leven. Hij maakt een herboren mens van je. (uit: *Een misdadiger is meer dan zijn delict*, Jan Eerbeek 2009)

Jezus geneest de verlamde eerst van binnen. 'Kind, uw zonden worden vergeven'. Dat is de eerste opstanding.

En dan volgt de tweede opstanding 'Sta op, neem uw matras op en wandel'. Hij mag zijn eigen verantwoordelijkheid gaan nemen. Dat is de breedtedimensie van ons bestaan, ons concrete leven van iedere dag.

En wij vullen in dat we mogen leven naar Gods bedoeling. Binnen de horizon van het komen van zijn Koninkrijk. We mogen meedoen om de aarde bewoonbaar te maken.

Aan die concrete opstanding van mensen kunnen wij ook vandaag een bijdrage leveren. Wij doen dat in de Exodushuizen. Veel gedetineerden hebben een complexe persoonlijke en maatschappelijke problematiek. Het ontbreekt aan persoonlijke en sociale vaardigheden, er is instabiliteit in de dagelijkse levensverrichtingen. Er is zingevingsproblematiek. Velen hebben geen goede contacten. Er is gebrek aan huisvesting, aan werk en velen hebben schulden. En er is stigmatisering: eens een dief, altijd een dief. In de Exodushuizen begeleiden wij mensen op een nieuwe levensweg.

Om de complexe problematiek te boven te komen biedt Exodus begeleiding op alle levensgebieden: wonen, werken, relaties en zingeving.

Exodus is gestart vanuit de kerken om mensen die vast hebben gezeten weer thuis te brengen in de samenleving.

Die missie van Exodus heeft alles te maken met het hart van het evangelie. Gods bewogenheid met de mensen, hoe het leven ook gelopen is.

'In Exodus heb ik meegekregen dat er mensen zijn die je kunt geloven op hun woord. Ik heb meer vertrouwen van binnen gekregen. Ik probeer mijn kinderen nu goed op te voeden. Ik leer ze dat ze bijvoorbeeld altijd de buschauffeur gedag moeten zeggen. Dat doen ze ook altijd', zegt een van de oud-bewoonsters van Exodus in een interview.

De inzet van het justitie- en nazorgpastoraat is genezing diep van binnen en herstel van het leven. Een nieuw bestaan.

Bij Marcus zien we dat geestelijke en fysieke, concrete, opstanding in het hier en nu begint bij het geloof van mensen.

Het christelijk geloof nodigt uit tot een concrete opstanding hier en nu. Een weg vooruit zien. En dat perspectief reikt tot over de grens van de dood heen.

4. Dat brengt mij op een vierde punt. Ik spring van Marcus over naar Paulus: 'Nu zien wij nog door een spiegel in raadselen, doch straks van aangezicht tot aangezicht' zegt Paulus. Mooi in ons mensenbestaan is dat wij kunnen groeien in het zien. Ook over de grens van de dood heen. Daar wordt ons het volle geheim van het leven onthuld. Onze toekomst is geen uitzichtloze leegte of een eindeloze ontwikkeling, maar onze toekomst heeft een gezicht. Het gezicht van God. Ook hier weer een ervaring uit de praktijk van de gevangeniskerk.

Een gedetineerde kwam eens voor de kerkdienst naar me toe en zei: 'Dominee, het is vandaag de verjaardag van mijn oma. Ze is vijf jaar geleden overleden. Ze was de liefste die ik op de wereld had. Ze heeft me nooit laten zakken en me altijd bezocht als ik vastzat. Ik heb hier haar foto. Mag ik die vandaag op de tafel zetten onder de paaskaars? Dan kan ik de hele dienst naar haar kijken. En zien dat ze leeft bij God!' (uit: *Een misdadiger is meer dan zijn delict*, Jan Eerbeek 2009)

5. De noodzaak tot geloofsopvoeding

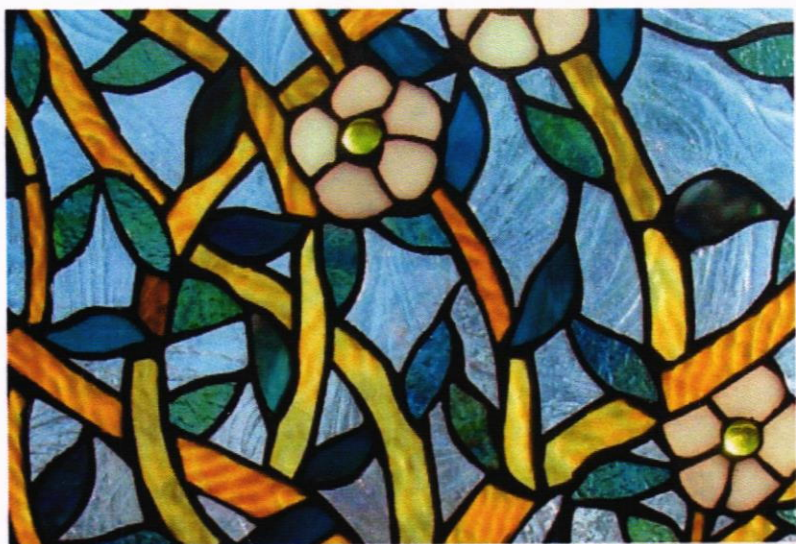
Geloofsopvoeding is inwijding in hoopvol leven. Geloofservaring is nodig, maar geloofskennis ook. Leren wat ons christelijk geloof inhoudt geeft ons voedsel voor onderweg. Geloofskennis, weten wie God is, wat Hij doet, wat Hij belooft, welke richting Hij uitgaat met ons, helpt ons om onze levenservaringen een plaats te geven en door alles heen onze bestemming te weten. Geloofsopvoeding draagt ertoe bij dat de christelijke hoop diep in onszelf verankerd raakt. En dat we ons leven altijd kunnen zien in het licht van de hoop.

Mooi, Ben, dat jij met zoveel kennis van de theologie, opgebouwd in jouw lange leven, een bijdrage hebt geleverd aan de ontwikkeling van die geloofskennis.

In korte vragen en antwoorden. Zo geef jij in kort bestek een reisgids op de levensweg.

Een reisgids die ons brengt tot een telkens weer nieuwe ontmoeting met onze liefdevolle God.

En een verlangen in ons oproept om Hem te zien, van aangezicht tot aangezicht.

DE GROTE
PROTESTANTSE
CATECHISMUS

9.30-10 uur koffie

10-10.15. Welkom en Opening door dr. S.M. Roozenboom, predikant PKN te Holten.

Lezen: Marcus 2:1-12 en 2 Timotheus 4:3-4.

De motieven van Wentsel om deze catechismus te doen verschijnen zijn ten eerste om het gesprek met God te bevorderen contra de

Godvergetenheid;

ten tweede om de bijbelkennis te bevorderen contra het bijbel-analfabetisme;

ten derde om stof aan te dragen voor het gesprek met moslims contra isolering;

ten vierde het belijden van de Kerk te actualiseren contra vervreemding en;

ten vijfde om het gebruik van geestesgaven te bevorderen contra luiheid.

Zingen psalm 119:40 en 42

Uw Woord is als een lamp een helder licht/

Een schijnsel op mijn pad, een eeuwig baken,

dat in de duisternis mijn schreden richt.

Ik zwoer en ik be-geer het waar te maken.

Dat ik zal wand'len voor uw aange-zicht,

dat ik uw Naam zal roepen van de daken.

Wat Gij be-loofd hebt, is in eeuwig-heid

mij tot een deel en erfenis ge-geven,

waar-in mijn ziel zich dag aan dag ver-blijdt.

Uw boodschap, HEER, staat in mijn hart ge-schreven,

Uw wil doen is mijn lust te allen tijd, U te be-minnen is geheel mijn leven.

Gebed om een gezegende bijeenkomst en het doorwerken van deze motieven.

10.15-10.30. Presentatie van de Kleine en Grote Catechismus door de heer C. Verboom namens uitgeverij Kok te Utrecht.

10.30-10.50. Toelichting van de motieven tot verschijning van deze catechismus en overhandiging van exemplaren aan de medewerkers Aafje Pronk, Scheveningen, ds. Jaap Winter, Rijswijk, dr. Siebe M. Roozenboom, Holten, dr. Peter Veldhuizen, Leerdam en ds. Bartho Versteeg te Nijkerkerveen.

Zingen psalm 90:8

Laat, Heer, uw volk uw daden zien en leven/
En laat uw glans dit geesteskind om-ge-ven.
Zie op ons neer met vriendelijke ogen,
O God, sterk Gij ons in ons onver-mogen
Bevestig wat de hand heeft opgevat,
Het werk van onze hand, be-vestig dat.

**10.50-11 uur Optreden van het duo Warner Fokkens, organist Bergl
en Wimke Schrier-Caspers, nicht van de auteur, klarinettiste.**

**11-11.15. Toespraak hoofdgevangenispredikant ds. Jan Eerbeek over
Tweeërlei opstanding in en uit de gevangenis n.a. v. Marcus 2:1-12**

11.15-11.30. Toespraak ds. J. Winter (of plaatsvervanger) over:

Wat zijn eigen smaak- en oren-strelende leraren? N.a.v. 2 Tim. 4:3-4

Zingen:

Geheiligd zij uw naam , o Heer/bewaar ons door de recht leer,

En maakt ons doen en laten rein/ dat wij U niet tot schande zijn.

Breng Gij weer thuis te rechter tijd, het arme volk, dat wordt misleid

11.50-11.40. Optreden Warner Fokkens en Wimke Schrier-Caspers

**11.40-12.00. Imam Reza van de Amadiyya-moskee aan de Keplestraat:
hoe beoefen ik de dialoog tussen christenen en moslims?**

**12.00--12.20. Bedoeling van het gebruik van de catechismus in de
gemeente toegelicht door de auteur.**

12.20-12.30 Sluiting met slotzang met lofverheffing:

O, Heer, mijn God, Gij Koning van ' t heel-al,

Ik wil uw Naam ver-heffen boven al.

Van dag tot dag roem Ik uw ma-je-steit,

Ik zegen U voor eeuwig en altijd!

Groot bent U, HEER, uw goedheid zij ge-prezen,

Bend uw naam, barmhartigheid uw wezen,

Van mond tot mond gaan uw geduchte daden

Ook in deez' eeuw slaan wij uw werken gade.

Wij roemen in uw koningschap, o HEER,

Wij stellen in uw heerlijkheid onz' eer.

Al wie ons hoort, zal wet-en wie Gij zijt,
Christus, bekleed met macht en majesteit.
Uw heerschappij is over onze tijden,
Ook ons geslacht zal zich in U ver-blijden.
Die dreigen te bezwijken wilt Gij schragen
En Gij richt op die zijn terneerge-slagen.

Al wie God vreest, verhoort en zegent Hij,
Zijn redding is elk die Hem roept nabij.
Wie Hem be-mint, is bij hem wel-behoed,
Maar wie Hem haat, betaalt het met zijn bloed.
Ik zal vol vreugde zingen Hem ter ere,
Mijn mond zal vol zijn van de lof des HEREN.
Laat al wat leeft Gods heil'ge naam be-lijden.
Hem zege-nen tot aan het eind der tijden.

Lofverheffing met opheffing van armen door voorgangers
Aan U, Jezus Christus die ons liefheeft en ons verlost heeft van onze zonden door uw bloed,
Aan U, die ons gemaakt heeft tot een koninklijk geslacht van priesters voor onze God en Vader-
Aan U zij de heerlijkheid en de macht tot in alle eeuwigheid!
Gemeente: amen.

Dr. B. Wentsel heeft altijd een grote liefde gehad voor de Dogmatiek, geloofsoverdracht en het geloofsgesprek binnen en buiten de kerk. En wat werkt daarbij beter dan het beproefde recept van vraag en antwoord. Analoot aan de Catechismus van de Katholieke Kerk (met het daarbij behorende Compendium) heeft hij zich gewaagd aan een groot project: De Protestantse (Katholieke) Catechismus. In vijftig 'gesprekken' behandelt dit leerboek het christelijk geloof in al zijn aspecten.

De Kleine Protestantse Catechismus met 240 vragen is bestemd voor brede kring. De Grote Protestantse Catechismus met 1077 vragen die de grondslag vormt voor de Kleine, gaat dieper op de stof in en verantwoordt de inhoud in noten en gebruikte literatuur.

De grote Protestantse Catechismus

Uitvoering: **paperpack, 416 blz.**

Formaat: **16 x 24 cm**

ISBN **978 90 435 2066 9**

Prijs **€ 45,00**

De kleine Protestantse Catechismus

Uitvoering: **paperback, 160 blz.**

Formaat: **14 x 22 cm**

ISBN **978 90 435 2060 7**

Prijs **€ 13,50**

uitgeverij

